

Konu: Kadim Diller ve Yazılar

Yazı: 95

Kadim bir silah Atlatl

Doç. Dr. Haluk Berkmen

Orta Amerika kültürlerinin tanrıları insan görüntüsündeydi. İnsanlarla etkileşir, onlara ödüller ve cezalar verirlerdi. Bu özellik tüm kadim kültürlerde görülür. Zira deprem ve fırtına gibi doğa olaylarını açıklamanın en kolay yolu, onların kızgın bir tanrı tarafından insanları cezalandırmak için oluşturulduklarını kabullenmekti. Böylece tanrıları yatıştırmak için onlara kurban sunmaktan başka çare görmediler. En değerli kurban da insan olduğundan, Maya, Aztek ve İnka kültürlerinde insan kurban etmek geleneği bulunuyordu.

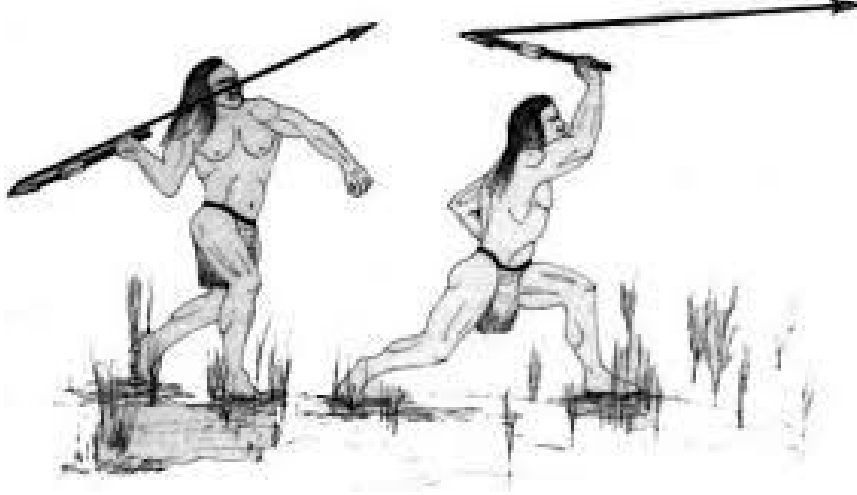
Bu kültürlerin kurban isteyen güçlü tanrılarını silahlı olarak çizmeleri doğal karşılanmalıdır. Nitekim kadim Yunan kültüründe tanrı Zeus ve Viking kültüründe tanrı Odin insanları cezalandırmak için gökten ok atarlardı (1). Altta ellerinde Atıl-Atıl'ları ve önlerinde kalkanlarıyla kanatlı iki Maya - Aztek tanrısı görülüyor (2).

Hutzilopchtli

Quetzalcoatl

Bu iki tanrının ellerinde tuttıkları silahın adı: **Atlatl**. Bu söz Atıl-Atıl şeklinde ayrıldığında Türkçe kökenli olduğu ve anlamının atmak veya atılmak ile ilgili olduğu anlaşılıyor. Gerçekten de bu alet ile bir mızrak veya bir ok atılırdı. Altta bu aletin kullanılışı görülüyor.

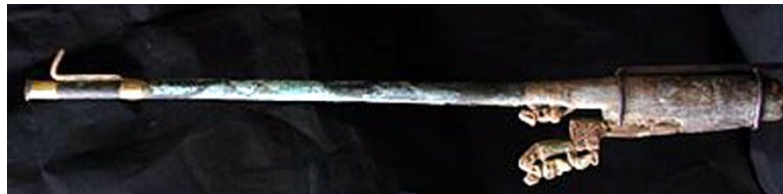

Atıl-atıl sayesinde insan mızrağı çok daha uzağa ve çok daha güçlü bir şekilde savurabilir. Bu konudaki İngilizce yazıda şu açıklama yapılıyor (3):

“A spear-thrower is a long-range weapon and can readily impart to a projectile speeds of over 150 km/h (93 mph). Spear-throwers appear very early in human history in several parts of the world, and have survived in use in traditional societies until the present day, as well as being revived in recent years for sporting purposes.”

Çevirisi: “Mızrak-atan aleti fırlattığı mızrağa saatte 150 km hız kazandırabilir. Mızrak-aticıları tarihin çok erken dönemlerinde ve dünyanın birçok bölgelerinde belirmiştir. Geleneksel toplumlarda bu aletin kullanımı günümüze kadar sürmüştür. Aletin kullanımı, spor amaçlı olarak, yeniden güncel olmaktadır.”

Bu sözlerden Atıl-atıl aletinin Ön-Türk kökenli Maya, Aztek ve İnka kültürleri tarafından yaygın olarak kullanıldığı anlaşılıyor. Alet silah olmakla beraber kutsal bir özellik de taşımaktaydı. Zira Atıl-atıl kurban törenlerinde kralın elinde bir asa görevi yapıyordu. Altta bir İnka kralına ait Atıl-atıl aleti görülüyor.

(1) <http://www.halukberkmen.net/pdf/377.pdf>

(2) **Mythology of the Aztecs and Maya**, David M. Jones, sayfa 41 ve 61, Southwater, 2003, Londra, İngiltere.

(3) <https://en.wikipedia.org/wiki/Spear-thrower>